

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.905/2017/10.

A tanács tagjai: Dr. Molnár Ambrus a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna előadó bíró,
Dr. Magosi Szilvia bíró

A felperes:

A felperes képviselője: László Ügyvédi Iroda , ügyintéző: Dr. László Györgyügyvéd)

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője:

A per tárgya: jutalék visszafizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes (114., Pfv.3. sorszám)

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Balassagyarmati Törvényszék
21.Pf.20.760./2016/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Salgótarjáni Járásbíróság 5.P.20.870/2013/104.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 440.000 (négy száznegyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- A le nem rótt 1.643.600 (egymillió-hatszáznegyvenháromezer-hatszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes költségmentessége folytán az állam viseli.
- A pártfogó ügyvéd díját a teljes egészében pervesztes alperes viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A fizetési meghagyással indult, ellentmondás folytán perré alakult ügyben a felperes 2013. szeptember 25. napján előterjesztett, majd módosított keresetében 16.436.099 forint, ennek 2013. január 18. napjától a régi Ptk. 301. §-a szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy 2009. május 12. napján biztosításközvetítésre irányuló megbízási szerződést kötött az alperessel, mely jogviszony 2012. május 22. napján felperesi rendes felmondással megszűnt. A megszűnt biztosítási szerződések jutaléka után a megbízási szerződés 7.3. pontja szerint az alperesnek tartozása keletkezett. A Jutalékozási útmutató 1.3.1 pontja szerint az üzletkötő a kötési jutalékot akkor köteles visszafizetni a megbízónak, ha az általa közvetített életbiztosítási szerződést két éven, a nem életbiztosítás szerződést egy éven belül törlik. Az alperest 2013. január 18. napjával keltezett irattal felszólította a fizetésre, ami „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza. Utóbb - a fizetési meghagyás kibocsátása után - az alperes az jelezte, hogy a „jogos tartozást” megfizetné, de egy összegben nem képes erre. Az ezt követően felajánlott egyeztetés lehetőségével azonban nem élt, fizetést ténylegesen nem teljesített. Követelése összecszerűségét a keresetlevél mellékletét

képező jutalékjegyzék összesítő tartalmazza. Az alperesnek a jogviszony fennállása alatt 23.147.491 forint jutalékot fizetett ki, és ebből a keresetben érvényesített összegű visszairási kötelezettség keletkezett. A jutalék visszairás minden esetben azért történt, mert a biztosítási szerződések idő előtt (egy, illetve két éven belül) megszűntek.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, melyet jogalapjában és összegszerűségében is vitatott. Előadta, hogy 2009. május 12. napjától biztosításközvetítői tevékenységet végzett a felperessel kötött megállapodás alapján, ami 2012. május 22. napján felmondással szűnt meg. Sérelmezte, hogy az elszámolásnak a szerződés megszűnése napján meg kellett volna történnie, 2012. május 22. napján lett kiléptetve, de ekkor semmilyen kimutatást a felperes nem adott át a részére. A felperes nem tartotta be a szerződés 7.5., 9.4.5. pontját, a Jutalékozási útmutató 1.12.2. pontját. De a felperes követelése idő előtti is, mert a végelszámolást 2014. május 22. napját követően lehet elkészíteni. A felperes a saját diktált, alperesre kényszerített feltételeit nem tartotta be, és saját mulasztásaira építi a keresetét. A felperes által készített elszámolások nem egyértelműek, áttekinthetetlenek, számos hibát elírást tartalmaznak. A felperes a 2012. május 22. napját követően idő előtt megszűnt szerződések jutalékait érvényesítheti és követelheti vissza, az azt megelőző időre vonatkozókat nem, hiszen havonta el kellett volna mindig számolni, miként a szerződés megszűnésekor is. Hivatkozott arra is, hogy a felperes olyan szerződések tekintetében is érvényesített követelést, amit nem az alperes kötött, továbbá, hogy idő előtt törölt tömegével biztosítási szerződéseket, és az ezek után járó jutalékot jogtalanul követeli vissza.

Az első- és másodfokú ítélet

A Salgótarjáni Járásbíróság 2016. június 23. napján meghozott 5.P.20.870/2013/104. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 16.436.099 forintot, ennek 2013. január 18. napjától a kifizetés napjáig járó a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt késedelmi kamatát, valamint 2.905.963 forint perköltséget. Megállapította, hogy a felmerült és előlegezett 264.160 forint perköltséget az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a szakértő kirendelésére szükség volt tekintettel az iratok rendkívül nagy terjedelmére, továbbá, hogy speciális biztosítási szakkérdéseket kellett eldönteni, melyekben a bíróság nem rendelkezett kompetenciával. Szakértő az egész megbízási jogviszony fennállása alatti időszakot a vizsgálat tárgyává tette. Megállapította, hogy a 455 szerződést az alperes gondozta, illetve kötötte meg egy kivételével (az Kft. casco biztosítási szerződése), de ezt a szerződést is gondozta, és jutalék-visszairással érintett volt. A szakértő megállapította, hogy a havonkénti elszámolás az egyes jutalékjegyzékekben csak a tárgyhavi pozitív és negatív jutalékokat tartalmazta, továbbá a perben a CD-n közölt adatok megegyeznek a felperes számítógépes adatbázisában fellelhető adatokkal, jutalékjegyzékenként igazoltak. A jutalék visszakövetelési jogcímek, időpontok, összegek megegyeztek a jutalékjegyzék adataival. Megállapította azt is, hogy az elszámolás a felperes részéről a szerződésben, a Jutalékozási útmutatóban, illetve az általános szerződési feltételekben foglaltaknak megfelelően történt. Az alperes a jutalékjegyzékeket elfogadta, ezt követően állította ki a számlát, majd könyvelte le az adatokat. A szakértő vizsgálta a teljes megbízási szerződés fennállta alatti időszakot, az arra eső valamennyi jutalomjegyzéket. Kategorikusan kijelentette, hogy a felperesnek a biztosítási szerződések idő előtti megszűnése miatt 16.436.099 forint jogos jutalék visszakövetelési igénye áll fenn az alperes irányában.

Az alperes észrevételeire az elsőfokú bíróság kiegészítő szakértői bizonyítást rendelt el. A kiegészítő szakértői vélemény szerint az alperes által kiszűrt 64 (korábban 68) szerződéssel kapcsolatban azt az álláspontot foglalta el, hogy ezeknek a kötési dátuma jóval korábbi, mint az alperes megbízási jogviszonyának kezdete, így ezeket a szerződéseket az alperes nem köthette, ugyanakkor

megállapította azt is, hogy ezen szerződésekhez nem kapcsolódik jutalék-visszaírás, ezen szerződésekből eredően a felperesnek nincs követelése, így gyakorlatilag irreleváns, hogy ezeket a szerződéseket az alperes kötötte, vagy nem ő kötötte, illetve ha nem ő kötötte, gondozta-e, vagy sem. A szakértő szerint amennyiben az alperes vitatja, hogy ezeket a szerződéseket ő kötötte, illetve gondozta, ugyanakkor megállapíthatóan jutalékban részesült utánuk, akkor a felperesnek lehet jutalék visszakövetelési igénye az alperes felé. A felperes ezen szerződésekből eredően azonban nem érvényesített követelést.

Az idő előtt megszűnt szerződésekkel kapcsolatban a szakértő rámutatott, hogy 6 esetben fordult elő, hogy kilencven nap helyett pár nappal korábban történt meg a szerződések törlése, ugyanakkor azonban a későbbiekben sem érkezett díjbefizetés ezekre a szerződésekre, vagyis ezeket reaktiválni nem lehetett. Mivel a jutalék a díjbefizetésekhez kapcsolható, díjbefizetés pedig nem érkezett, a felperesnek nem volt lehetősége, hogy ezen szerződések után jutalékot fizessen az alperesnek. Tehát amiatt, hogy a felperes pár nappal előbb törölte a gépi nyilvántartásból ezeket a szerződéseket, az alperest semmilyen kár nem érte.

A 2010 januárjától augusztusáig terjedő időtartam jutalékjegyzékei alapján a szakértő azt a megállapítást tette, hogy voltak sztornószámlák, de összességében a jutalék kifizetése a jutalékjegyzékeknek megfelelően történt.

A felek nyilatkozatai, a szakértőnek feltett kérdések és az arra adott válaszok, a bizonyítás eredményének mérlegelése és értékelése alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes követelése megalapozott. A felperesnek az alperessel szemben 16.436.099 forint jutalék követelése keletkezett, illetve állt fenn a biztosítási szerződések idő előtti megszűnése miatt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem volt releváns tény, hogy ki kötötte meg a biztosítási szerződéseket, a releváns az volt, ki gondozta ezeket. Az alperes nem vitatta, hogy a jutalék visszaírással érintett szerződéseket gondozta. Annak volt jelentősége, hogy azok a szerződések, amelyeknek gondozása az alperes feladata volt, idő előtt szűntek-e meg a díj nem fizetése miatt, vagy sem. Ezzel kapcsolatban a szakértő kategorikusan választ adott, amikor megállapította, hogy a szerződések idő előtti megszűnése miatt, díj nem fizetés következtében keletkezett az alperesnek a már megjelölt összegű jutaléktartozása.

Nem volt megalapozott az az alperesi hivatkozás, hogy az idő előtt megszűnt szerződések miatt jutaléktól esett el. Az a 6 szerződés, ami pár nappal korábban szűnt meg, mint a türelmi idő, mivel ezekre a szerződésekre díjbefizetés a későbbiekben sem érkezett, és ezért a reaktiválásukra nem volt mód, így valójában jutalékot ezekre nem lehet elszámolni. Vagyis az alperes semmilyen jutaléktól nem esett el.

Az alperes csak állította, de nem bizonyította, hogy a felperes visszautasította volna ezekre az idő előtt törölt szerződésekre a díjfizetéseket, illetve ezekre díjbefizetés érkezett volna. Nem találta megalapozottnak azt az alperesi kifogást sem, hogy 2010 januárjától augusztusáig terjedő időszakban az alperes a jutalékjegyzéktől eltérően részesült a jutalékban. Ezen időszak vizsgálata amúgy is irreleváns, mivel először 2010. október 30-i jutalékjegyzékben jelentkezett negatív jutalék. Ettől kezdve volt a felperesnek jutalékkövetelése. és esetében volt dupla visszaírás, ugyanakkor ezen duplán visszaírt jutalékkal nem csökkentette a felperes jogos követelését, a szakértő elfogadta a felperes magyarázatát, melyet a könyvelési adatok alá is támasztottak. Dupla jutalék-visszaírás, dupla jutalék kifizetés nem történt. Az alperest hátrány nem érte el. Amennyiben a szakértő alaposnak találta volna az alperes dupla jutalék-visszaírás miatti kifogását, úgy ezzel az összeggel csökkentette volna a felperes jogos jutalékigényét. Ezt azonban nem tette.

Az alperes egyetlen egy alkalommal nem képviseltette magát a helyszíni szemlén, ahol lehetősége lett volna a szakmai szempontból értelmezhetetlen kérdéseit a szakértő előtt megvilágítani, azonban mivel erre nem került sor, a szakértő ezekre a kérdésekre nem válaszolt. Ezen kérdések megválaszolása az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem befolyásolta a per eldöntését. A szakvélemények ezen kérdések megválaszolása nélkül is a maguk összességében elegendő és

konkrét választ adtak a bíróságnak a per eldöntése szempontjából releváns kérdések tekintetében. Ezért újabb szakértő kirendelésére nem volt szükség, az alperes erre irányuló indítványát az elsőfokú bíróság elutasította.

Nem tartotta indokoltnak azt az alperesi kérelmet, miszerint jogi képviselő igénybevételére tekintettel a bíróság a tárgyalást halassza el. Igaz, hogy az alperesnek megszűnt a korábbi jogi képviselete, ugyanakkor a perben korábban eljáró jogi képviselő a kiegészítő szakértői véleményre az észrevételeit megtette. Ugyancsak nem volt indokolt a tárgyalás elhalasztása az alperes betegségére való hivatkozás miatt sem, mert az alperesnek megvolt a lehetősége a jogi képviselő igénybevételére. A kiegészítő szakvéleményre egyébként az alperes maga is megtette az észrevételeit, noha a 100. sorszámú irata szerinti észrevételek újdonságot nem tartalmaztak, míg a 101. sorszámú beadványában feltett kérdésekre a szakértő a válaszait megadta. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a félnek nincs joga a szakértő vizsgálati módszerét kétségbe vonni. Az alperes nem rendelkezik kompetenciával abban a kérdésben, hogy a szakértőnek mit, milyen adatokkal kellett volna összehasonlítani. A szakértő a vizsgálati módszerét maga határozza meg. A szakértő választ adott azokra a kérdésekre, amelyek alapján a per érdemben elbírálható volt mind a jogalapjában, mind az összecszerúságában. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes követelése alapos.

A késedelmi kamatról a régi Ptk. 301/A. § (2) bekezdése, a perköltségről a Pp. 77. és 78. §-a, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján döntött.

Az alperes az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezése, újabb szakértő kirendelése és új határozat hozatala érdekében fellebbezett.

A Balassagyarmati Törvényszék 2016. december 6. napján meghozott 21.Pf.20.760/2016/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta. Az elsőfokú bíróságnak a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését megváltoztatta, és az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 2.161.809 forintra leszállította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 190.500 forint fellebbezési perköltséget. Rendelkezése szerint a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

A másodfokú bíróság rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan állapította meg, és a per fő tárgya tekintetében az általa lefolytatott bizonyítás eredményének okszerű mérlegelésével hozta meg az eljárás során kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményére alapozott döntését, melyben alapos és kimerítő indokát adta annak, miért nem találta elfogadhatónak az alperes ellenkérelmében írt hivatkozásokat. A jogszerűen mérlegelt bizonyítékok felülmérlegelésére a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget. A per fő tárgya tekintetében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a kiegészítéssel, hogy az alperes jutalék-visszafizetési kötelezettsége a régi Ptk. 319. § (2) bekezdésén, 478. §-án és 479. § (2) bekezdésén alapult.

A fellebbezésben írtakkal kapcsolatban kiemelte, az elsőfokú ítélet alapját képező szakvélemény nem a felperes által az elsőfokú eljárás során csatolt, egymástól eltérő adatokat tartalmazó CD lemezekon alapult, hanem a felperes rendszeréből a szakértő helyszíni eljárása alkalmával kiíratott adatállományból történt annak megjegyzése mellett, hogy a helyszíni eljárásokról az alperes előzetes értesítése is megtörtént.

Megállapította azonban, hogy az elsőfokú ítélet a felperes perköltségben marasztalása körében nem felelt meg az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 2.161.809 forintra leszállította. Ennek az volt az indoka, hogy a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdés a) és b) pontja alapján, továbbá a felperest megillető ÁFA fizetési kötelezettséggel együtt az ügyvédi munkadíj összege 880.215 forint, ami már magában foglalja a pert megelőző fizetési meghagyásos eljárás során ellátott felperesi jogi képviselet munkadíját is. Ezen összeghez adandó hozzá a felperes által a

fizetési meghagyásos eljárásban megfizetett 300.000 forint közjegyzői, továbbá a peres eljárásban lerótt 496.200 forint eljárási illeték és 485.394 forint szakértői költség.

A perköltségről szóló rendelkezését a Pp. 78. § (1) bekezdésével, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontjával, (5) és (6) bekezdésével indokolta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő határozattal a kereset elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását. Előadta, hogy mindkét fokú bíróság a bizonyítékokat kirívóan tévesen értelmezte, mert nem tulajdonítottak jelentőséget annak a ténynek, hogy bár az ítéletek indokolásában szerepel az a körülmény, miszerint a felperes kereseti követeléseösszezszerúsége bizonyítására egyedüli bizonyítékként csatolta a saját maga által szerkesztett, kiállított és általa folyamatosan karbantartott szerződésállomány adatait 3 darab egyenként eltérő tartalmú CD-n, melyek egymást követően több alkalommal lettek becsatolva. A szakvélemény alapjául nem az alperes által megismerhető, egymásnak is ellentmondó tartalmú CD-k szolgáltak, hanem a szakértő a felperes számítógépes rendszerében lévő állománykiírást követő vizsgálatból vont le következtetéseket. A bíróság eljárása a Pp. 3. § (6) bekezdésébe ütközik, hiszen nem biztosította azt, hogy a szakértő által kiírt és megvizsgált, a bírósághoz be sem csatolt felperesi szerződésállomány adatait az alperes megismerhesse. A jutalék visszafizetés alapjául szolgáló tény, nevezetesen az adott biztosítási szerződések díjfizetés miatt idő előtti megszűnése szintén nem volt vizsgálható a felperes által rendelkezésre bocsátott iratanyag alapján. Mindkét ítélet az általános szerződési feltételek XII. pontjába is ütközik. Csak az volt megállapítható, hogy a felperes mekkora összeget követel vissza az alperestől, de az nem, hogy az alperes szerződésenként milyen összegű jutalékot kapott a felperestől, amely tény szintén a kereset - és így az ítéletek - összezszerúségbeli megalapozatlanságát támasztja alá. Tényállás ellenes az elsőfokú ítélet azon indokolása, miszerint az alperes a jutalékjegyzékekkel szemben nem emelt kifogást, jöllehet annak tartalmát többször kifogásolta. Megsértett jogszabályi rendelkezésként hivatkozott még a régi Ptk. 319. § (2) bekezdésére, miszerint a pénzbeli szolgáltatás nem jár vissza a felperesnek, minthogy az alperes az ellenszolgáltatást teljesítette. A régi Ptk. 478. § (2) és (3) bekezdésének sérelmét abban látta megvalósulni, hogy a felperes nem csökkenthette volna a megbízási díjat, mivel nem bizonyította, hogy részben vagy egészben az eredmény olyan okból maradt el, amiért az alperes mint megbízott felelős. Úgyszintén megsértett jogszabályi rendelkezésként hivatkozott a régi Ptk. 479. § (2) bekezdésére, mert a szerződés megszűnésekor a felperes érdekkörében felmerült okból nem történt meg a felek közötti elszámolás. Végül a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését abban látta, hogy a bíróságok a tényállást nem a felek előadásainak és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapították meg, a bizonyítékokat nem a maguk összességében értékelték. Súlyos eljárási szabálysértésnek tartotta, hogy a szakértő az alperes írásbeli kérdéseire nem válaszolt, illetve csak sablonszerűen indokolta meg a válasz hiányát.

Kiegészítő nyilatkozatában arra is hivatkozott, hogy több ügyfél jelezte, a befizetett biztosítási díjakat részükre visszautalták, mivel a felperes kilencven napon belül megszüntette a szerződést, de a befizetés kilencven napon belül érkezett be, így ezekben az esetekben a felperes az alperessel szemben nem volt jogosult a jutalék visszaírására. Állította, hogy erre már a korábbiakban is hivatkozott.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Az alperes által megjelölt jogszabálysértésekre hivatkozva előadta, hogy a régi Ptk. 478. § (2) és (3) bekezdése nem sérült. Az alperes nem vette figyelembe a felek között létrejött megbízási szerződés célját, továbbá a

szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra vonatkozó kikötéseket. „A pénzügyi közvetítés általános szabályai” elnevezésű szabályzat a felek megbízási szerződésének mellékletét képezte. Ennek IV.4.3. pontja szerint, ha a közvetítő által közvetített szerződés a Jutalékozási útmutatóban meghatározott idő eltelte előtt törlesztésre kerül/megszűnik, úgy a megbízási szerződés vonatkozásában nem minősül szerződésszerűen teljesítettnek. Ezért a közvetítő köteles a nem szerződésszerűen közvetített szerződés alapján járó jutalék visszafizetésére. A Jutalékozási útmutató 9.1.3. pontja szerint, ha a jutalék visszafizetésének alapjául szolgáló körülmények a biztosítási szerződések közvetítésére irányuló jogviszony megszűnése után keletkeznek, vagy válnak ismertté, úgy a felperes a tartozás keletkezésének okait és pontos összegét részletező levélben a jogviszony megszűnését követően az általános elévülési időn belül jogosult az ügynököket a tartozás megfizetésére felszólítani, és az ügynök köteles a tartozását megfizetni. Végül a Jutalékozási útmutató 2.9.7. pontja szerint a jogviszony megszűnésétől számított hatvan napon belül történik meg a jutalékok előzetes elszámolása. Mindezekből egyértelmű, az alperes alaptalanul állítja, hogy ő a megbízási szerződésben vállalt szolgáltatását teljes egészében teljesítette, mert a bizonyítási eljárás során egyértelműen igazolódott, hogy az alperesi adatszolgáltatás az általa közvetített szerződések nagyobbik hányadában nem volt szerződésszerű, és ezért 16.436.099 forint összegű jutalékot vissza kell fizetnie. Az alperes tiszta jutalékos rendszerben végezte a biztosításközvetítői tevékenységét, de csak a szerződésszerű teljesítésért illette meg a jutalék. Annak eldöntése szempontjából, hogy az ügynök közvetítői tevékenysége szerződésszerű volt-e vagy sem, nincs jelentősége annak, hogy az ügynök szubjektíve mindent megtett-e a szerződés eredményes teljesítéséért, vagy sem, terheli-e felelősség a szerződés idő előtti megszűnéséért. Csak annak van jelentősége, hogy a biztosítási szerződés a megbízási szerződésben kikötött idő előtt megszűnt, ezáltal a teljesítés nem volt szerződésszerű. Az ügynöki közvetítői tevékenység teljesítése akkor minősül szerződésszerűnek, ha a hatálybalépéstől számítottna a vagyonszolgáltatási szerződés egy évig, az életbiztosítási szerződés két évig hatályban is marad. Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy a bíróságok a régi Ptk.-nak a megbízási szerződésre vonatkozó rendelkezéseit helyesen alkalmazták. A Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértésével összefüggésben jelezte, hogy az alperes konkrétan nem adta elő, hogy az eljáró bíróságok eljárásjogi szabálysértése miben állt, a tényállás megállapításakor, illetve a bizonyítékok mérlegelésekor mely tényeket, alperesi előadást nem vettek figyelembe, illetve nem értékelték. A szakértői véleménnyel kapcsolatosan rámutatott, hogy a szakértő nem a periratokhoz becsatolt CD lemezre írt tényadatokból, hanem az általa, a rendszerből kiíratott archív adatállományból dolgozott. Ez nem azt jelenti, hogy a felperes által becsatolt CD-k egymásnak ellentmondó adatokat tartalmaztak volna, csupán azt, hogy a perben eljáró szakértő a saját módszertanát követve végezte el az adatgyűjtést, és annak vizsgálata során jutott a felperessel azonos eredményre. Hangsúlyozta, az alperes egyetlen alkalommal sem képviseltette magát a helyszíni szemlén, ahol lehetősége lett volna kérdéseit a szakértő előtt megvilágítani, és mert ez nem történt meg, a szakértő a kérdésekre nem válaszolt. A szakvélemények ezen kérdések megválaszolására nélkül is a maguk összességében elegendő és konkrét adatot szolgáltatottak a per eldöntéséhez. Az alperes tehát alaptalanul hivatkozott arra, hogy az eljárás során meg volt fosztva az adatok megismerésének lehetőségétől, és egyébként ezt a jogi képviselővel eljáró alperes a fellebbezésében sem állította. Iratellenesnek minősítette azt az alperesi előadást, miszerint a felperes által rendelkezésre bocsátott CD-n lévő adatokból nem volt megállapítható, mikor szűntek meg a szerződések. Az alperesnek a szerződések megszűnésének időpontjára vonatkozó adatmegismerésre már az elsőfokú eljárásban módja volt, a szakértői vélemény megállapította, hogy a díjfizetés elmaradása, az idő előtti törlesztés utáni reaktiválást is lehetetlenné tette, így az alperes felülvizsgálati kérelme ez okból is alaptalan.

A Kúria döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet jogszabálysértését abban határozta meg, hogy a megbízásra vonatkozó szabályok téves alkalmazásával kötelezte az alperest jutalék visszatérítésére. A Kúria a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül. A jogerős ítélet felülvizsgálatára a Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében csak jogszabálysértés miatt van mód.

A felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.

A peres felek között 2009. május 12. napján megbízási szerződés jött létre az alperes által a felperes javára végzendő biztosításközvetítői tevékenységre. A felek a nem szabályozott kérdésekben a régi Ptk. (és egyéb a perben nem releváns más jogszabályok) rendelkezéseit irányadónak minősítették. A szerződés VIII. pontja tartalmazta a megbízási díjra vonatkozó megállapodást. A 7.1. pont szerint a megbízottat megbízási díj (jutalék) címén havonta a szerződés 1. számú mellékletét képező Jutalékozási útmutatóban meghatározott fajtájú, típusú és mértékű jutalék a jutalék mátrixba való besorolásra és egyéb szabályokra figyelemmel illeti meg. A 7.3. pont szerint ha a megbízott által közvetített biztosítási szerződés az 1. számú mellékletet képező Jutalékozási útmutatóban meghatározott idő eltelte előtt törlésre került, akkor a jelen szerződés a közvetített szerződés vonatkozásában nem minősül szerződésszerűen teljesítettnek. Ezért a megbízott köteles a nem szerződésszerűen közvetített biztosítási szerződés alapján járó jutalék visszafizetésére.

A felperes rendes felmondással a szerződést megszüntette. A szerződés megszüntetésének következménye a 9.4.1. pont szerint, hogy a felek egymással elszámolni tartoznak. A 9.4.4. pont szerint a szerződés megszűnésének napján történik meg a jutalékok elszámolása, melynek részletes szabályait szintén a Jutalékozási útmutató tartalmazta. Alapítván hivatkozott az alperes a régi Ptk. 319. § (2) bekezdésére, hogy a pénzbeli szolgáltatás azért nem jár vissza a felperesnek, mert az alperes a maga szolgáltatását teljesítette. A felek azzal a tartalommal kötöttek szerződést - figyelemmel annak részét képező Jutalékozási útmutató 1.3.1. pontjára -, hogy személybiztosítás esetén, ha a biztosítási szerződés két éven belül, nem életbiztosítás esetén, ha egy éven belül törlésre kerül, az üzletszerző a kötési jutalék egészét vagy annak külön meghatározott részét köteles visszafizetni. A pernek a kereset folytán az volt a tárgya, hogy az idő előtt megszűnt biztosítási szerződésekre felvett jutalék tekintetében az alperest visszafizetési kötelezettség terheli-e. A régi Ptk. 478. § (2) és (3) bekezdése diszpozitív rendelkezést tartalmaz, melytől a felek a konkrét szerződésükben eltérhetnek, és ezt tették a perbeli esetben, amikor a Jutalékozási útmutató részletesen meghatározta, hogy az alperest milyen jellegű jutalékok illetik meg, és mely esetekben, milyen mértékben kell a jutalékokat visszatéríteni. Ennek indoka, hogy a megbízott a jutalékokra az egyes biztosítási szerződések megkötésével, alperes felé történt dokumentálásával jogot szerez, azonban a felperesnek ahhoz fűződik érdeke, hogy ne pusztán megkössék vele szerződést, hanem meghatározott ideig fenn is tartsák. Ha ez a követelmény nem teljesül, a megbízott nem teljesít szerződésszerűen, és ezért nem illeti meg a jutalék, illetve annak meghatározott részét köteles visszafizetni. A régi Ptk. 479. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a szerződés megszűnésekor a megbízott köteles elszámolni, és ennek keretében a megbízónak mindazt kiadni, amihez a megbízás teljesítése céljából vagy eljárása eredményeként jutott, kivéve, amit abból a megbízás folytán jogosan felhasznált. E törvényi előírás a megbízott, tehát az alperes elszámolási kötelezettségét szabályozza, és a perben érvényesített felperesi követelés szempontjából annyiban releváns, hogy az előzőekben említett körben a felvett jutalék összegével a Jutalékozási útmutatóban foglaltak szerint kell elszámolni.

Mivel a jutalék visszatérítés körében jelentősége van annak, hogy az adott biztosítási szerződés jellegéből következően egy vagy két éven belül szűnt-e meg, értelemszerűen rögtön a megbízási szerződés megszűnésekor az elszámolás nem teljesíthető. Nem volt jogszabályi akadálya - illet az alperes nem jelölt meg -, hogy a felperes a jelen perrel érvényesítse az alperes elszámolási kötelezettségével összefüggő megtérítési igényét.

A Pp. 206. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a

bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. E törvényi rendelkezés megsértése csak abban a kivételes esetben állapítható meg, és csak akkor szolgálhat kellő alapul a felülvizsgálathoz, ha a bíróság iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapítást tett, vagy a bizonyítási eljárás lefolytatására vonatkozó előírások megsértésével helytelen ténybeli következtetésre jutott. Az elsőfokú bíróság a felek által felajánlott releváns bizonyítást lefolytatta. A kirendelt szakértő a felperes adatbázisának ellenőrzése alapján megállapította, mely biztosítási szerződések szűntek meg a megkötéstől számított egy, illetve két éven belül, ezen szerződések alapján milyen mértékű jutalékban részesült az alperes, és a felek megállapodása alapján ebből mennyi a visszatérítendő összeg. A szakértő a vizsgálatát nem az alperes által kifogásolt CD-k, hanem az általa szükségesnek tartott körben a felperes állományából kinyert adatok alapján végezte el. A szakértő az adatállomány kinyerése érdekében helyszíni szemléket tartott, arról a feleket értesítette. Az alperes ezeken nem jelent meg, nem képviseltette magát, így utólagos kifogásai nem vehetők figyelembe. Ide tartozik az az észrevétel, hogy konkrétan meg nem jelölt biztosítottak jelezték neki, hogy a befizetéseiket a felperes úgy küldte vissza ezáltal a szerződés megszűnését eredményezve, hogy arra a biztosításra vonatkozó előírások alapján nem lett volna mód. Ez az általánosságban megfogalmazott észrevétel alkalmatlan volt annak megfontolására, hogy a szakértői bizonyítás kiegészítése vagy új szakértő kirendelése volna szükséges. Az alperesnek, ha tudott ilyen esetekről, legkésőbb a másodfokú eljárásban beazonosításra alkalmas módon bejelentést kellett volna tennie (Pp. 235. § (1) bekezdés). A felülvizsgálati eljárásban erre nincs mód.

A felülvizsgálati kérelem nem tartalmazott olyan elemet, ami alapján a szakértői véleményen alapuló ítéleti marasztalás összesszerűsége érinthető lenne.

Záró rész

Mivel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem volt jogszabálysértő, azt a Kúria - a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. Az alperes a felülvizsgálati eljárásban peresztes lett, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésére, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésére figyelemmel köteles az alperes képviselőjével felmerült - az áfa összegét is magában foglaló - ügyvédi munkadíjként felmerült perköltség megfizetésére. Az alperes költségmentessége folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli (az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. § (3) bekezdés, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés, 14. §). A pártfogó ügyvéd díjáról szóló rendelkezés a Pp. 87. § (2) bekezdésén alapult.

Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2018. május 16.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia s.k. bíró